

threatening the European Union. 2016. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016JC0018>.

3. Complimentary advice to the European Parliament and Radiation on the implementation of the Common Framework Program against hybrid threats – in support of the European Union. 2017. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52017JC0030>.

4. Speech for the European Parliament, for the sake of the European Parliament For the sake of implementing a joint framework program to counter hybrid threats from lime 2017 to earth 2018. URL: <https://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=JOIN:2018:014:FIN>.

5. A note about the joint working document to the headquarters on the implementation of the Joint Framework Program 2016 for the future against hybrid threats and the General information for 2018 against the future i hybrid threats. URL: <https://eeas.europa.eu/sites/eeas/>.

6. Resolution of the UN General Assembly 57/329, adopted at the 78th plenary session of the 57th session. 12/20/2002. URL: <https://documents-ddsny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/555/24/PDF/N0255524.pdf?OpenElement>.

7. Dovgan O. D., Doronin I. M. (2017) Eskalatsiia kiberzahroz natsionalnym interesam Ukrainy ta pravovi aspekty kiberzakhystu [Escalation of cyber threats to the national interests of Ukraine and legal aspects of cyber defense], Kiev, 107 p. [in Ukrainian].

8. Propozytzii do polityky shchodo reformuvannia sfery kiberbezpeky v Ukraini. [Propositions for the policy of reforming cybersecurity in Ukraine.] Material for discussion. URL: https://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/au_White-book-on-cybersecurity-draft_5.pdf [in Ukrainian].

9. Directive of the European Parliament and Radi (IeS) 2016/1148 of 06.07. 2016 about coming for a high-level level of security of mesh and information systems on the territory of the Union. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_013-16/find?text=%F0%E8%E7%E8%EA [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 20.05.2023

УДК 342.951

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-14-147-152

Наливайко Олег Юрійович,
аспірант кафедри права та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка
e-mail: nalivaikooy@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-9660-1748>

СПЕЦИФІКА СУБ'ЄКТІВ, ОБ'ЄКТІВ І НАПРЯМІВ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ СУДОВОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ

У статті на підставі аналізу норм чинного законодавства України визначено перелік і з'ясовано особливості головних суб'єктів, об'єктів і напрямів громадського контролю за діяльністю органів судової влади. Виділено суб'єктів загального, спеціального та спеціалізованого громадського контролю. До суб'єкти загального контролю віднесено громадян України, іноземців, осіб без громадянства; громадські організації, які здійснюють діяльність без статусу юридичної особи; громадські організації та громадські спілки зі статусом юридичної особи). Суб'єктами спеціального контролю є суб'єкти у сфері медіа та журналісти, а суб'єктами спеціалізованого контролю – Громадська рада доброчесності; Громадська рада при Раді суддів України; Громадська рада міжнародних експертів; Етична рада.

Визначено систему об'єктів громадського контролю за діяльністю органів судової влади, які виділено в такі групи: об'єкти контролю у сфері функціонування суддівського корпусу (сукупність суддів місцевих, апеляційних, вищими спеціалізованих судів, Верховного Суду); об'єкти контролю в організаційно-адміністративній сфері (апарати судів всієї системи судоустрою, ДСА України, ВКС України, Вища рада правосуддя); об'єкти контролю у сфері діяльності органів суддівського самоврядування (збори суддів різних рівнів, Рада суддів України, з'їзд суддів України).

Окреслено ключові напрями громадського контролю за діяльністю органів судової влади, які відбивають відповідні сфери забезпечення належної ефективності та дієвості втілення судовими інституціями у практичну площину щодо: 1) врахування працівниками системи судоустрою засад судочинства, належної реалізації ними завдань правосуддя, виконання ними правових норм; реалізації гарантій незалежності судової влади, її функціонування на засадах соціально-правової відповідальності, діяльності доброчесного та високопрофесійного корпусу суддів; дотримання та виконання вимог антикорупційного законодавства; здійснення процедур проведення добору кандидатів для призначення на посаду судді вперше, проведення спеціальних перевірок і приймання кваліфікаційних іспитів; проведення кваліфікаційного оцінювання; створення умов функціонування Єдиної судової інформаційно-

телекомунікаційної системи.

Ключові слова: громадський контроль, фізичні особи, інститути громадянського суспільства, медіа, органи судової влади, суди, судді.

Nalyvaiko O. SPECIFICITY OF SUBJECTS, OBJECTS AND DIRECTIONS PUBLIC CONTROL OVER THE ACTIVITIES OF BODIES JUDICIAL AUTHORITIES OF UKRAINE

The article, based on the analysis of the norms of the current legislation of Ukraine, defines the list and clarifies the features of the main subjects, objects and areas of public control over the activities of judicial authorities. Subjects of general, special and specialized public control are identified. Subjects of general control include citizens of Ukraine, foreigners, stateless persons; public organizations that carry out activities without the status of a legal entity; public organizations and public unions with the status of a legal entity). Subjects of special control are subjects in the field of media and journalists, and subjects of specialized control are the Public Integrity Council; Public Council under the Council of Judges of Ukraine; Public council of international experts; Ethics Council.

A system of objects of public control over the activities of judicial authorities has been defined, which are divided into the following groups: objects of control in the field of functioning of the judicial corps (a set of judges of local, appellate, higher specialized courts, the Supreme Court); objects of control in the organizational-administrative sphere (apparatus of courts of the entire judicial system, DSA of Ukraine, VKKS of Ukraine, High Council of Justice); objects of control in the field of activities of judicial self-government bodies (meetings of judges of various levels, the Council of Judges of Ukraine, the Congress of Judges of Ukraine).

The key areas of public control over the activities of the judicial authorities are outlined, which reflect the relevant areas of ensuring the proper efficiency and effectiveness of implementation by judicial institutions in the practical plane regarding: 1) consideration by employees of the judicial system of the principles of judicial procedure, their proper implementation of the tasks of justice, their fulfillment of legal norms; implementation of guarantees of the independence of the judiciary, its functioning on the basis of social and legal responsibility, activities of an honest and highly professional corps of judges; compliance with the requirements of anti-corruption legislation; implementation of procedures for selection of candidates for appointment to the post of judge for the first time, conducting special inspections and taking qualification exams; conducting a qualification assessment; creation of conditions for the operation of the Unified judicial information and telecommunication system.

Key words: public control, natural persons, institutions of civil society, media, judicial authorities, courts, judges.

Постановка проблеми. Сучасна історія розвитку цивілізованих країн світу засвідчує, що обов'язковим чинником забезпечення сталої та всеохоплюючої демократії у будь-якій державі та суспільстві є беззаперечне створення та реалізація механізмів дієвого й ефективного народовладдя. Згідно з основоположними міжнародно-правовими актами, стандартами і практиками Конституцією України закріплено ключову тезу, що носієм суверенітету і єдиним джерелом влади є народ, який здійснює її безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами.

З огляду на вказане, права і свободи людини та їхні гарантії визначають зміст і спрямованість функціонування всієї вертикалі суб'єктів владних повноважень, які відповідають перед населенням за свою діяльність та прийняті державно-управлінські рішення. Одним із ключових важелів втілення у практичну площину підвалин народовладдя й виступає саме громадський контроль за діяльністю органів державної влади.

Суди та судді мають особливий правовий статус, тому контроль громадськості за їхньою діяльністю має певні особливості, що у значній мірі не виправдано ускладнюється, коли більшість ланок системи правосуддя пронизана надмірною бюрократією, непрофесіоналізмом і корупцією. Ступінь розвитку механізмів забезпечення дієвості функціонування інституту громадського контролю за діяльністю судової влади фактично напряму залежить від ефективності результатів проведення судової реформи в країні. З огляду на викладене, важливого значення набуває з'ясування особливостей суб'єктів, об'єктів і напрямів громадського контролю за діяльністю органів судової влади України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика громадського контролю за діяльністю органів публічної влади вже протягом досить тривалого часу залишається в переліку актуальних тем для наукових дискусій представників правової науки. Не можна не згадати також і про значення громадського контролю для демократичних перетворень, оскільки в останньому проявляється конституційна теза про те, що уся влада у державі походить від народу. Викладеним підтверджується стійкий науковий інтерес до зазначеного інституту у сфері функціонування системи судоустрою з боку таких вчених, як Н. Л. Бойко, С. Г. Братель, С. Ф. Денисюк, І. В. Кресіна, В. К. Нікітін, О. М. Музичук, В. С. Шестак та б. ін. Результати наведених досліджень невпинно втрачають свою актуальність зумовленого постійним удосконаленням і розвитком правових засад організації та здійснення різних форм громадського контролю, а також триваючої судово-правової реформи.

Метою статті є визначення переліку та з'ясування особливостей головних суб'єктів, об'єктів і напрямів громадського контролю за діяльністю органів судової влади України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Первинною структурною одиницею будь-якого суспільства та головним суб'єктом правовідносин виступає людина, права, обов'язки, юридична відповідальність яких достатньо закріплено в безлічі міжнародно-правових актів, конституційних положеннях і нормах законодавства України. Вчені у сфері теорії держави та права, цивільного,

конституційного та міжнародного права постійно звертають увагу та актуалізуються зі з'ясування особливостей розвитку загального правового статусу особи, забезпечення механізмів їхнього дотримання, реалізації та захисту, тощо. Водночас спеціальні та індивідуальні правові статуси є предметом наукових розвідок фахівців низки інших юридичних галузей, зокрема адміністративного, кримінального, трудового права.

У Цивільному кодексі України людина як учасник цивільних відносин вважається фізичною особою [1]. Такі правовідносини виражають правову форму суспільних відносин, що уособлює юридичний зв'язок між суб'єктами. На думку М. Гудими-Підвербецької та О. Кіріак, характерними ознаками цивільно-правових правовідносин є: виникнення, трансформація, зміна, припинення здійснюється на підставі правових норм; у правовідносинах досягаються цілі існування правових норм; суб'єкти пов'язані правами й обов'язками; правовідносини пов'язують, як мінімум, двох суб'єктів, між якими виникає двосторонній зв'язок; вольовий характер, оскільки самі норми є вираженням волі держави та інших суб'єктів нормотворчості; забезпеченість державним примусом; конкретизація всіх учасників правовідносин, їхніх прав та обов'язків [2, с. 22]. У підсумку, згідно з чинним законодавством саме фізичні особи вступають у правовідносини з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, які вже мають документи українського чи іноземного громадянина або ж взагалі як особи без громадянства. Жодним чином їхній правовий статус не може бути обмежений в реалізації з боку суб'єктів владних повноважень.

До загальних суб'єктів громадського контролю за діяльністю органів судової влади варто також віднести громадські організації, які здійснюють діяльність зі статусом юридичної особи чи без такого статусу. Вони відносяться до інститутів громадянського суспільства та вчиняють значно більший системний позитивний вплив на функціонування всієї владної вертикалі у нашій країні, порівняно зі здебільшого розрізненою та ситуативною індивідуальною діяльністю окремих громадян, групи громадян.

Законом України «Про громадські об'єднання» до зазначених суспільних структур відносить добровільні об'єднання фізичних осіб або юридичних осіб приватного права (за організаційно-правовою формою утворюються як громадські організації або громадські спілки), які проводять свою діяльність на основі затвердженого статуту, для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, насамперед, економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших законних інтересів. Громадська організація є об'єднанням, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи, тоді як засновниками громадської спілки виступають юридичні особи приватного права, а членами можуть бути юридичні особи та фізичні особи. Утворення громадського об'єднання здійснюється на установчих зборах його засновників та оформлюється протоколом. Юридична особа приватного права бере участь в утворенні громадської спілки через свого керівника або іншого уповноваженого представника, який діє на підставі довіреності на вчинення дій щодо утворення громадської спілки [3].

Серед суб'єктів спеціального громадського контролю в аналізованій сфері варто виділити тих осіб, які мають певний професійний інформаційно-комунікативний інтерес з питань висвітлення діяльності судів, суддів, інших органів судової влади. Вони наділені спеціальним правовим статусом, мають особливі знання, вміння та навички, які постійно застосовують для досягнення поставлених завдань та цілей. Умовно таких фахівців можна класифікувати як суб'єктів у сфері медіа, зокрема журналістів і фізичних осіб, які не відносяться до цієї категорії. Звернемо увагу на те, що у 2023 році суттєво змінилося чинне законодавство в аспектах функціонування засобів масової інформації, навіть термін «ЗМІ» зник з текстів нормативно-правових актів. Нині базовим юридичним документом в зазначених питаннях є Закон України «Про медіа», у якому суттєво осучаснено підходи щодо здійснення відповідної діяльності за кращими європейськими практиками та правовими приписами.

У преамбулі законодавчого акту визначено керівне напруження на подальшу розбудову демократичного суспільства з послуговуванням засад прозорості, відкритості та стійкого забезпечення прав і свобод населення у всіх сферах реалізації суспільних правовідносин за повного сприяння публічної влади. В цілому він спрямований на забезпечення реалізації права на свободу вираження поглядів, права на отримання достовірної, оперативної інформації, вільного поширення інформації, на захист національних інтересів і прав користувачів медіа-сервісів, регулювання діяльності у сфері медіа відповідно до принципів прозорості, справедливості та неупередженості, рівноправності і незалежності медіа [4]. Саме таких законодавчих змін не вистачало нашій країні останніми роками, адже вони суттєво впливають на ефективність правозастосовної практики побудованої на положеннях Законів України «Про інформацію» та «Про доступ до публічної інформації».

Більше того, на відміну від інших органів державної влади України, які зачасти мають враховувати у своїй діяльності результати проведення окремих видів і форм громадського контролю, суди є найбільш незалежними. У підсумку, належне забезпечення інформаційної прозорості їхньої діяльності сприятиме розбудові дієвих механізмів поширення у суспільстві через медіа достатніх відомостей, які дозволять якісно налагодити контроль населення у відповідній сфері.

Розрізняють такі медіа-суб'єкти: аудіовізуальні медіа; друковані медіа; онлайн-медіа; провайдери аудіовізуальних сервісів; провайдери платформ спільного доступу до відео; постачальники електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра. Підкреслимо, що особливим інструментом громадського контролю у сфері публічного управління визнаються суспільні

медіа-сервіси. Відповідно до Закону України «Про суспільні медіа України» вони створені з метою задоволення інформаційних потреб суспільства, залучення громадян до обговорення та розв'язання найважливіших соціально-політичних питань, забезпечення національного діалогу, сприяння формуванню громадянського суспільства [5]. Загалом у в сучасних реаліях публічна влада та громадськість взяли курс на паритетну взаємодію у цій сфері, що сприяло спільному регулюванню у сфері медіа – поєднання функцій та засобів державного регулювання та галузевого саморегулювання з метою забезпечення участі суб'єктів у сфері медіа у розробці та визначенні вимог до змісту інформації, та недопущення цензури і зловживання свободою слова.

Окрема вагома роль щодо підняття у суспільстві найбільш соціально-значимих проблем відводиться журналістам. У силу своєї професії вони чітко розуміють слабкі ланки в питаннях діяльності судів і суддів, певні наявні корупційні та непрофесійні ризики, а тому здійснюють прискіпливий контроль за їхньою діяльністю, висвітлюють резонансні та суттєві прогалини окремих ланок системи судоустрою України.

Суб'єктами спеціалізованого громадського контролю є Громадська рада доброчесності, Громадська рада при Раді суддів України, Громадська рада міжнародних експертів та Етична рада. Всі вони фактично персоналізуються як ІГС та мають безпосереднє і пряме відношення до діяльності органів судової влади України за своїм інституційним або функціональним призначенням. Суб'єктний склад названих рад нараховує професійних, висококваліфікованих і досить знаних спеціалістів. Їхні головні завдання полягають у сприянні організації незаангажованого підбору суддівського корпусу, забезпеченні дотримання суддями критеріїв доброчесності та професійної етики, налагодження прозорості, продуктивної діяльності суддівського самоврядування, забезпечення об'єктивності та стабільності діяльності антикорупційної ланки системи судоустрою України.

Об'єкти громадського контролю в аналізованій сфері представлені системою органів судової влади [6], правовий статус яких визначено чинним вітчизняним законодавством. Проведемо їхню умовну класифікацію, де перша група представлена об'єктами контролю у сфері функціонування суддівського корпусу (судді місцевих, апеляційних, вищих спеціалізованих судів, Верховного Суду). Загалом у Законі України «Про судоустрій і статус суддів» вказано, що судова влада в Україні здійснюється незалежними та безсторонніми судами, справи в яких розглядаються суддею одноособово, а у випадках, визначених процесуальним законом, – колегією суддів, а також за участю присяжних. Суди утворюють єдину систему судоустрою [7]:

1) місцеві суди – місцеві загальні суди (окружні суди, які утворюються в одному або декількох районах чи районах у містах, або у місті, або у районі (районах) і місті (містах); окружні господарські суди; окружні адміністративні суди, а також інші суди, визначені процесуальним законом;

2) апеляційні суди – діють як суди апеляційної інстанції, а у випадках, визначених процесуальним законом, – як суди першої інстанції, з розгляду цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ, а також справ про адміністративні правопорушення; апеляційними судами з розгляду цивільних і кримінальних справ, справ про адміністративні правопорушення є апеляційні суди, які утворюються в апеляційних округах; апеляційними судами з розгляду господарських справ, апеляційними судами з розгляду адміністративних справ є апеляційні господарські суди й апеляційні адміністративні суди, які утворюються у відповідних апеляційних округах;

3) вищі спеціалізовані суди – діють як суди першої та апеляційної інстанції з розгляду окремих категорій справ (Вищий суд з питань інтелектуальної власності; Вищий антикорупційний суд), у складі яких можуть утворюватися судові палати для розгляду справ у першій інстанції, а також апеляційна палата для розгляду справ в апеляційній інстанції;

4) Верховний Суд (Велика Палата Верховного Суду; Касаційний адміністративний суд; Касаційний господарський суд; Касаційний кримінальний суд; Касаційний цивільний суд) – найвищий суд у системі судоустрою України, який забезпечує сталість та єдність судової практики, здійснює правосуддя як суд касаційної інстанції, а у випадках, визначених процесуальним законом, – як суд першої або апеляційної інстанції, в порядку, встановленому процесуальним законом.

Друга група об'єктів контролю носить організаційно-адміністративний характер (апарати судів всієї системи судоустрою, Державна судова адміністрація України, ВККС України, Вища рада правосуддя). Відповідно до Типового положення про апарат суду, затвердженого наказом ДСА України від 08.02.2019 № 131, апарати судів здійснюють організаційне забезпечення роботи суду через реалізацію низки важливих завдань, що є предметом громадського контролю за відповідною діяльністю судів. Лише комплексний моніторинг та оцінка процесів і результатів здійснення правосуддя та його організаційного забезпечення дозволить з'ясувати зацікавленим громадянам, ІГС та іншим особам реальний стан речей у цій сфері, виявити наявні прогалини, порушення та проступки.

Структура та штатна чисельність апарату (штатний розпис) місцевих судів затверджуються відповідними територіальними управліннями ДСА України, апеляційних судів, вищих спеціалізованих судів – ДСА України, за погодженням з головами відповідних судів у межах обсягу передбачених бюджетних видатків. Керівника апарату місцевого суду, його заступників за погодженням з головою відповідного суду призначає на посаду та звільняє з посади начальник відповідного територіального управління ДСА України [8].

Під вплив громадського контролю також потрапляють доволі важливі органи судової влади – ДСА України та ВККС України. Положенням про Державну судову адміністрацію України, затвердженого рішенням Вищої ради правосуддя від 17.01.2019 № 141/0/15-19, визначено, що мова йде про державний орган у системі правосуддя, який здійснює організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади, що підзвітний Вищій раді правосуддя. ДСА України є юридичною особою з відокремленими територіальними управліннями, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, самостійний баланс і рахунки в органах Державної казначейської служби України [9].

Законом України «Про судоустрій і статус суддів» визначено правовий статус ВККС України – державний колегіальний орган суддівського врядування, який на постійній основі діє у системі правосуддя, складається з 16 членів, 8 з яких призначаються з числа суддів або суддів у відставці. До повноважень цього органу належить: ведення обліку даних про кількість посад суддів у судах; проведення добору кандидатів для призначення на посаду судді; організація проведення спеціальної перевірки суддів; приймання кваліфікаційного іспиту; внесення до Вищої ради правосуддя рекомендацію про призначення кандидата на посаду судді; внесення рекомендацію про переведення судді та ін. Водночас Вища рада правосуддя є колегіальним, незалежним органом державної влади та суддівського врядування, який діє в Україні на постійній основі для забезпечення незалежності судової влади, її функціонування на засадах відповідальності, підзвітності перед громадянами, формування добросовісного і високопрофесійного корпусу суддів, додержання норм Конституції і законів України, а також професійної етики в діяльності суддів і прокурорів [10].

Третю визначену нами групу об'єктів контролю утворюють органи суддівського самоврядування (збори суддів різних рівнів, Рада суддів України, з'їзд суддів України). Відповідним законодавством визначено, що суддівське самоврядування є однією з гарантій забезпечення незалежності суддів. Його діяльність сприяє створенню належних організаційних та інших умов для забезпечення нормальної діяльності судів і суддів, захист від втручання в їхню діяльність, підвищувати рівень роботи з кадрами у системі судів.

Ключовими напрямками громадського контролю в сучасних реаліях розвитку української державності й з урахуванням євроінтеграційних процесів є відповідні сфери забезпечення належної ефективності та дієвості втілення органами судової влади у практичну площину щодо:

1) врахування суддями та іншими відповідними особами системи судоустрою у своїй професійній діяльності всіх засад судочинства, належної реалізації ними завдань правосуддя, а також виконання матеріальних і процесуальних правових норм;

2) реалізації гарантій незалежності судової влади, її функціонування на засадах соціально-правової відповідальності, підзвітності перед громадянами та суспільством загалом, діяльності добросовісного та високопрофесійного корпусу суддів у межах професійної етики;

3) дотримання та виконання представниками органів судової влади вимог антикорупційного законодавства, а також правил заповнення та подання декларацій родинних зв'язків, декларацій добросовісності судді, декларацій особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

4) здійснення процедур проведення добору кандидатів для призначення на посаду судді вперше, проведення спеціальних перевірок і приймання кваліфікаційних іспитів; проведення кваліфікаційного оцінювання; створення належних умов функціонування передбачених модулів Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи.

Висновки. Проведене вище теоретико-правове дослідження з питань визначення і характеристики сучасних головних суб'єктів, об'єктів і напрямів здійснення громадського контролю за діяльністю органів судової влади в Україні дозволяє зробити певні важливі висновки та узагальнення.

Зокрема серед зазначених відповідних суб'єктів виділяються такі групи: 1) суб'єкти загального громадського контролю: фізичні особи (громадяни України, іноземці, особи без громадянства); громадські об'єднання (громадські організації, які здійснюють діяльність без статусу юридичної особи); юридичні особи приватного права (громадські організації та громадські спілки зі статусом юридичної особи); 2) суб'єкти спеціального громадського контролю: суб'єкти у сфері медіа; журналісти; 3) суб'єкти спеціалізованого громадського контролю: Громадська рада добросовісності; Громадська рада при Раді суддів України; Громадська рада міжнародних експертів; Етична рада.

До об'єктів громадського контролю за діяльністю органів судової влади відносяться такі групи: 1) об'єкти контролю у сфері функціонування суддівського корпусу (сукупність суддів місцевих, апеляційних, вищими спеціалізованих судів, Верховного Суду); 2) об'єкти контролю в організаційно-адміністративній сфері (апарати судів всієї системи судоустрою, ДСА України, ВККС України, Вища рада правосуддя); 3) об'єкти контролю у сфері діяльності органів суддівського самоврядування (збори суддів різних рівнів, Рада суддів України, з'їзд суддів України).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
2. Цивільне право (загальна частина) : навчальний посібник / О. В. Кіріяк, Ю. П. Пацурківський, М. М. Гудима-Підвербецька. Чернівці : Чернівецька нац. ун. ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.

3. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>.
4. Про медіа : Закон України від 13.12.2022 № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>.
5. Про суспільні медіа України : Закон України від 17.04.2014 № 1227-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1227-18#Text>.
6. Судова влада України. <https://court.gov.ua>.
7. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>.
8. Про затвердження Типового положення про апарат суду : наказ ДСА України від 08.02.2019 № 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/%20v0131750-19#Text>
9. Про затвердження Положення про Державну судову адміністрацію України : рішення Вищої ради правосуддя від 17.01.2019 № 141/0/15-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr141910-19#Text>.
10. Про Вищу раду правосуддя : Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text>.

REFERENCES:

1. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy. (2003, January 16). [The Civil Code of Ukraine]. *Zakon Ukrainy № 435-IV*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].
2. Kiriak, O.V., & Patsurkivskiyi, Yu.P., & Hudyma-Pidverbetska, M.M. (2021). Tsyvilne pravo (zahalna chastyna). [Civil law (general part)]. *navchalnyi posibnyk*. 304. [in Ukrainian].
3. Pro hromadski obiednannia. (2012, March 22). [On public associations]. *Zakon Ukrainy № 4572-VI*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> [in Ukrainian].
4. Pro media. (2022, December 13). [On the media]. *Zakon Ukrainy № 2849-IX*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> [in Ukrainian].
5. Pro suspilni media Ukrainy. (2014, April 17). [On public media of Ukraine]. *Zakon Ukrainy № 1227-VII*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1227-18#Text> [in Ukrainian].
6. Sudova vlada Ukrainy. [Judicial power of Ukraine]. Retrieved from: <https://court.gov.ua> [in Ukrainian].
7. Pro sudoustrii i status suddiv. (2016, June 2). [On the judiciary and the status of judges]. *Zakon Ukrainy № 1402-VIII*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> [in Ukrainian].
8. Pro zatverdzhennia Typovoho polozhennia pro aparat sudu. (2019, February 8). [On the approval of the Standard Regulation on the Court Apparatus]. *Nakaz DSA Ukrainy № 131*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/%20v0131750-19#Text> [in Ukrainian].
9. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Derzhavnu sudovu administratsiiu Ukrainy. (2019, January 17). [On the approval of the Regulation on the State Judicial Administration of Ukraine]. *Rishennia Vyschoi rady pravosuddia № 141/0/15-19*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr141910-19#Text> [in Ukrainian].
10. Pro Vyschu radu pravosuddia. (2016, December 21). [On the Supreme Council of Justice]. *Zakon Ukrainy № 1798-VIII*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 20.05.2023

УДК 34:4414

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-14-152-156

Погосян Роберт Едуардович,
аспірант Науково-дослідного інституту публічного права
e-mail: p_robert@ukr.net
<https://orcid.org/0009-0002-9995-2919>

ПОНЯТТЯ ТА ЕЛЕМЕНТИ МЕХАНІЗМУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ

У даній статті наведено поняття та виокремлено елементи механізму адміністративно-правового захисту прав ветеранів війни

Відзначено, механізм захисту прав ветеранів війни є одним з видів національних механізмів прав людини. Він означає систему засобів, що застосовується публічною адміністрацією для забезпечення гідного життя та підтримки для тих, хто жертвував своїм здоров'ям та життям за захист своєї країни. Для досягнення цієї мети, механізм захисту прав ветеранів включає в себе різноманітні заходи, такі як забезпечення доступу до медичної допомоги та реабілітації, соціальна підтримка, забезпечення житла та інших потреб, які можуть виникнути у ветеранів після повернення з фронту.

Визначено, що механізм адміністративно-правового захисту прав ветеранів війни - це система правових,